

Stimuleren en begeleiden

Communicatie								
1	Trek eerst aandacht bij het geven van opdrachten.							
2	Laat afwerken waarmee hij of zij bezig is.							
3	Zorg dat de leerling jou kan zien.							
4	Spreek de leerling persoonlijk aan als een klassikale of groepsinstructie niet door hem of haar opgevolgd wordt.							
5	Gebruik weinig woorden, korte zinnen.							
6	Geef eenvoudige opdrachten.							
7	Vul figuurlijk taalgebruik aan met de letterlijke betekenis.							
8	Gebruik concrete taal, dus taal waarbij je een beeld kunt zien.							
9	Geef bedenktijd. Indien ze na een tijdje niet reageren, herhaal dan letterlijk jouw boodschap.							
10	Geef duidelijk aan wanneer je een luisterhouding van de leerling verwacht (oogcontact, handen rustig op tafel, ...).							
Structuur in communicatie								
1	Gebruik visuele hulpmiddelen zoals pictogrammen, tekeningen, ...							
2	Gebruik stappenplannen en controlelijsten voor complexe taken die weerkeren.							
3	Spreek concreet af hoe de leerling om hulp vraagt, bv. vinger opsteken, kaart met "Help" opsteken, ... (Velloo, Beertjes van Meichenbaum).							
4	Hanteer een duidelijke consequente houding, met vaste gedragsregels en afspraken.							
Structuur in tijd								
1	Begin elke dag met een vast ritueel: goedemorgen, ochtendgebed.							
2	Start de dag met een dagplanner en visualiseer deze aan het bord (eventueel kleurkaarten per vak – zoals de kleur van de schriften en boeken cfr. <i>Structuur in materiaal</i>). Het is zeer belangrijk deze tijdstructuur dagelijks te herhalen. In hogere klassen kan men een weekschema gewerkt worden.							
3	Geef duidelijk begin- en eindtijd aan van een taak door een visueel (zandloper, ...) of auditief (lied, bel, keukenwekker, ...) signaal.							
4	Maak overgangssituaties voorspelbaar (pauzes, middag, ...) en kon tussendoortjes vooraf aan.							
5	De leerling wordt duidelijk begeleid bij het uitvoeren van taken. Plan samen welke stappen moeten gezet worden. Werk met kleine stapjes (geen samengestelde opdrachten).							
6	Tussentijdse controle bij het uitvoeren van taken (timing bewaken).							
7	Voorzie activiteiten voor dode momenten.							
8	Geef bedenktijd. Indien ze na een tijdje niet reageren, herhaal dan letterlijk jouw boodschap.							

Structuur in ruimte							
1	De leerling zit op een “goede” plaats, best dicht bij jou – niet bij een raam of deur. Zorg dat de leerling jou kan zien.						
2	Sobere aankleding en inrichting van de klas (minder prikkels). Breng zo min mogelijk veranderingen aan.						
3	Zorg voor een vaste plaats bij verschillende activiteiten (klas, refter, studielokaal, rijen, ...). Visualiseer met individueel symbool (vooral naar kleuters toe).						
4	Geef elke ruimte een betekenis bv. tafel om te schrijven, de leeshoek, de luisterhoek en ondersteun dit met pictogrammen.						
Structuur in materiaal							
1	Alle boeken, schriften krijgen per vak dezelfde kleur.						
2	Leerstofonderdelen zichtbaar maken met kleuren of pictogrammen						
3	Klasmateriaal en plaats ervan duidelijk voorstellen aan de hand Van pictogrammen. Transfer met thuis						
4	Beperk de hoeveelheid prikkels. Alleen het strikt nodige materiaal op de bank. Losbladige handboeken, enkel het blad dat nodig is op bank. Dek af met blanco blad wat niet aan de orde is.						
5	Heef het kind zijn eigen hoekje voor zijn materiaal.						
Structuur in werksituaties / spelsituaties							
1	Leer kernwoorden markeren. Vat de hoofdzaken samen.						
2	Werken met een beloningssysteem (bijlage 1)						
3	Beloningen moeten echt motiverend zijn, duidelijk en niet abstract.						
4	Controleer of de leerling de opdracht begrepen heeft (vb. door de opdracht te laten herhalen...)						
5	Structuur in denken aanbrengen m.b.v. de beertjes van Meichenbaum/Veloo						
6	Visualiseer de uit te voeren taken (bij voorkeur met een foto van de leerling zelf).						
7	Bij spelsituaties, hoekenwerk, keuzetaken ... regels visualiseren (pictogrammen, afsprakenbord, ...).						
8	Op het einde van de dag wordt de boekentas gemaakt samen met de leerkracht of een medeleerling of aan de hand van een stappenplan.						
9	Bij hoekenwerk of keuzetaken de leerling helpen zijn/haar keuze te maken						
10	Gebruik concrete taal, een taal waarbij je een beeld kunt zien. Vul figuurlijk taalgebruik aan met de letterlijke betekenis.						
11	Kondig veranderingen vooraf aan (niet te lang op voorhand) bv. het wisselen van leerkracht, de komst van een stagiaire, maken van een uitstap, bezoek, ...						

Compenseren

Vakoverschrijdend								
1	De leerling beschikt steeds over de nodige algoritmen, zichtbaar op de bank (vb. spellingkaart) 1 ^{ste} lj.: onthoudkaartjes met moeilijke letters op bank.							
2	De hulp van ouders wordt ingeschakeld voor huiswerkbegeleiding.							
3	Te studeren leerstof wordt vooraf individueel met de leerkracht overlopen en eventueel aangeduid en gestructureerd met fluostift. (geen overladen werkbladen)							
4	Laat de leerling een koptelefoon dragen bij taken en toetsen (prikkel uitschakelen)							
5	Laat de leerling gebruik maken van het klasmateriaal (passer, atlas, ...) als hij/zij weer iets vergeten is.							
6	De leerling erop wijzen dat een bepaalde vraag niet of onvolledig werd ingevuld en de kans geven om aan te vullen							
7	Geef hen de nodige tijd om de opdracht te vervullen (door hun perfectionisme werken ze vaak trager).							
8	Bij aan- en uitkleden werken met een stappenplan (transfer met thuis).							
9	Geef bedenktijd. Indien ze na een tijdje niet reageren, herhaal dan letterlijk jouw boodschap.							
10	Differentieer in klasregels, straffen en belonen.							
Lezen / Schrijven								
1	De leerling maakt gebruik van leesvenster, lat of afdekkaartje. Zelfs gebruik van vinger mag als hulpmiddel.							
2	Op de toets en op het rapport wordt vermeld dat een toets gemaakt werd onder bepaalde maatregelen (bv. extra tijd of extra uitleg).							

Dispenseren

1	De leerling krijgt kortere (geen gemakkelijkere) taken, toetsen.							
2	Huiswerk uitstellen of laten wegvallen op dagen van externe hulp.							
3	Het kind heeft een persoonlijke instructie nodig bij het maken van grotere taken als boekbesprekingen en spreekbeurten. Overleg met ouders is hierbij wenselijk.							

Socio-emotionele aspecten

1	Geef commentaar op het gedrag en niet op de persoon							
2	Mogelijkheid bieden tot individuele gesprekken met klas- of zorgleerkracht. Ook communicatie met de ouders is belangrijk zodat er op een lijn wordt gewerkt.							
3	Regelmatig afstemming en evaluatie van de sticordi-maatregelen om faalervaringen zoveel mogelijk te voorkomen.							
4	Spreek vooraf af wanneer het kind teveel lawaai en/of drukte ervaart dat het naar een rustplaats kan komen (zorgleerkracht).							
5	Laat een time-out kaart op de bank leggen wanneer het kind het moeilijk heeft en bied een afkoelplekje aan.							

Feedback

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Schooljaar: _____ *Leerkracht:* _____

Bijlage 1: Beloningssysteem

Het beloningssysteem wordt vooraf samen met de leerling opgesteld (brainstormen).

Het doel ervan wordt duidelijk met de leerling besproken.

Leerling moet vooraf weten dat het systeem tijdelijk wordt gebruikt.

Het beloningssysteem geleidelijk afbouwen.

Op lange termijn moet dit systeem verinnerlijkt worden.

Van zodra de leerling het verworven heeft, blijft de leerkracht stimuleren met verbale en non-verbale complimenten

Voor de kleuters kan een beloningskaart met de klasfiguur gebruikt worden.

Bv. Frokkie en Lola

Dikke duimenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											Dikke duimenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										
Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										

© Illustraties: Beatrix Lubbersburg, 2016 - www.studieboek.nl

Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										
																					
																					
																					
																					
Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>											Dikke dulmenkaart naam: <input type="text"/> <table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										
																					
																					
																					
																					

© Illustraties: Beatrix Lubbersburg, 2016 - www.studieboek.nl